

#HomoDeus: Hoe de mens goddelijke kwaliteiten heeft weten te bemachtigen volgens Yuval Noah Harari

[#HomoDeus: Hoe de mens goddelijke kwaliteiten heeft weten te bemachtigen volgens Yuval Noah Harari](#)

'Mensen willen fuseren met de dataflow, want als je deel uitmaakt van de dataflow, maak je deel uit van iets veel groters dan jezelf.' - Yuval Noah Harari

In zijn boek *Homo Deus: Een Kleine Geschiedenis van de Toekomst* speculeert de Israëliische historicus Yuval Noah Harari op provocerende wijze over de toekomst van de mens. Hij stelt dat met de verrijkende mogelijkheden op het gebied van kunstmatige intelligentie en biotechnologie de mens op het punt staat om zichzelf te upgraden tot een mens-God.

Dat wil zeggen: hij is in staat om goddelijke kwaliteiten te bemachtigen, zoals nieuwe levensvormen scheppen, door tijd en ruimte te reizen en wellicht binnen niet afzienbare tijd een eeuwig leven te leiden. Dit gaat uiteraard niet zonder slag of stoot. Om hier te komen zal de mens volgens Harari zijn humanistische geloof in de mens als ultieme schepper op den duur gaan opgeven en vervangen voor een nieuwe religie: het 'dataïsme'.

De tekst gaat verder onder de afbeelding.

De Homo Deus, de goddelijke mens van Yuval Noah Harari.

Ben jij een Homo Ludens, Homo Deus, of toch meer een Homo Economicus? Naar de essentie van de mens wordt al eeuwen gezocht door vele grote denkers. Doe de test [hier](#) en kom erachter wat voor Homo jij bent!

De dataïst gelooft in het 'Internet der dingen' als het meest efficiënte dataverwerkingssysteem en daarmee de hoogste vorm van autoriteit. Waar in de 18e eeuw de humanisten God op een zijspoor zetten door het deocentrisch wereldbeeld ('ik luister naar God') te vervangen voor een homocentrisch wereldbeeld ('ik luister naar mijzelf'), daar zou volgens Harari de 21e eeuw weleens de mens *zelf* op een zijspoor kunnen zetten door van een homocentrisch wereldbeeld over te stappen naar een datacentrisch wereldbeeld ('ik luister naar algoritmen').

Een van de redenen dat we steeds meer macht afstaan aan de collectieve wijsheid van de 'dataflow' en externe algoritmen (en dus de markt) is dat we de stortvloed aan data die dagelijks op ons afkomt niet meer aan kunnen. Tevens weten we simpelweg niet meer waar we ons op moeten focussen; de berg aan irrelevante informatie die wij dagelijks moeten verwerken bedekt voor ons wat van wezenlijk belang is.

Een andere reden voor onze hedendaagse online uploadzucht is volgens Harari onze behoefte naar zingeving, naar een groter verhaal. Traditionele religies verzekerden je dat al je woorden en daden onderdeel waren van een kosmisch plan. Het datageloof vervangt dit kosmische plan voor een techno-transcendentiaal plan. Harari: 'Het datageloof zegt nu dat al je woorden en daden deel uitmaken van de grote dataflow, dat de algoritmen je altijd zien en zich bekommeren om alles wat je doet en voelt. De meeste mensen vinden dat heel fijn.'

Een mooie illustratie hiervan is het interactieve kunstproject [We feel fine](#) (2006) van kunstenaar Jonathan Harris, waarin een data-aggregatie systeem (lees: algoritme) dagelijks het internet afgraast op zoek naar nieuwe blogposts waar de zinnen '*I feel*' of '*I feel fine*' in voorkomen. Het resultaat is een gevisualiseerde database van miljoenen menselijke gevoelens (er komen er elke dag 20.000 bij) die als een gigantisch digitaal organisme van diverse kleuren (elke emotie heeft een eigen kleur) beweegt. Zie hier de dataflow van het leven.

Harari heeft oog en gevoel voor de grote lijnen en laat op speelse wijze zien dat onze techno-wetenschappelijke tijdsgeschiedenis geenszins gevrijwaard is van quasi-religieuze ambities. Zijn historische analyse van de manier waarop de mens zichzelf probeert te verbeteren (en hoe dit ook nauw samenhangt met het liberaal-kapitalistische systeem) haakt dan ook duidelijk aan bij het geliefde 'transhumanisme' van Silicon Valley.

Dit streeft ernaar om de door de natuur gestelde grenzen van de mens te overstijgen. Voortkomend uit populaire film- en popcultuur (denk aan Terminator, The Matrix en cyberpunk fictie) is dit gedachtegoed de laatste decennia verder gepopulariseerd door invloedrijke futuristen als Ray Kurzweil en Hans Moravec. Voor deze techno-utopisten is de koppeling van ons individuele brein aan een globaal computernetwerk de eerste stap naar het vormen van een soort menselijke 'zwermgeest' waarbij de gebrekkige mens uiteindelijk is opgegaan in een ontlichaamde, universele en singuliere levensvorm.

Het zijn gemakkelijke gedachten, maar het is ook ronduit onrealistische sci-fi. En of de Homo Deus zoals Harari deze schetst er werkelijk komt, is ook maar zeer de vraag. Want wat Harari vreemd genoeg zo goed als buiten zijn transhumanistische toekomstscenario houdt (hij

besteedt er welgeteld 2 van de 408 pagina's aan) is een variabele die onmogelijk kan worden genegeerd: de disruptie van het aardse leefsysteem.

Met de opwarming van de aarde is de stabiele planeet, die voor lange tijd zo geschikt was voor menselijke civilisatie en utopieën, immers in rap tempo aan het transformeren in een onstuimige en grillige woonplaats. De vraag is of dictator Aarde wel de ruimte gaat bieden voor Homo Deus om tot volwassenheid te komen. Misschien wordt het eerder tijd voor Homo Terra?